

Дедя
Дилкова

ТРЕТАТА ЖЕНА

РАЗКАЗИ

#ЕСАРТ

София, 2014

На корицата – снимка на Петер Визер.

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на автора и издателите.

© Федея Филкова, автор, 2014

© ИК „НЕСАРТ“ – Милен Миланов, 2014

© Издателство „Изток-Запад“, 2014

ISBN 978-954-92697-4-1

ISBN 978-619-152-444-0

СЪДЪРЖАНИЕ

ДУМИ, ДУМИ, ДУМИ	5
ЦВЕТЪТ НА РЕКАТА	7
ХВЪРЧАЩО ЛИСТЧЕ	10
ГОСТ, ДОШЪЛ ОТ ДРУГ ПРОСТОР	13
КАК СПИРА ВРЕМЕТО	16
СТРЕЛЦИ ПО СТИХОВЕ	18
СЪН	21
ВЕЧЕРТА И ДВА ВСЕКИ ДЕН	23
ЛЮБОВТА Е ОБЪРКВАЩА	27
ЛУНАТИЧКА	30
МЕЖДУ ДВЕ ВОДИ	34
ДВЕ ЛИЦА	36
О ЧАСА	39
КОРИДОРИ	42
РОЛЯТА НА НЕВИДИМОТО	46
ДЪРВОТО НА ЖИВОТА	50
ДРУГ СВЯТ	53
ПЕЙКА	56
КЪМ РАЗКАЗИТЕ	61

*На Ингрид Капиш-Латцер –
с възхищение и благодарност*

ДУМН, ДУМН, ДУМН

Знаеш, имам нужда да говоря с някого за смъртта, извинявай, каза тя и спря, осъзна, че е говорила без прекъсване близо час, взряна неотлъчно в очите му, хвърляше думите като камъни върху гладката им зеленикава повърхност и те разплискваха светлината и образуваха тъмни кръгове, натрупалите се в нея думи наистина тежаха като камъни, тежестта я огъваше, сковаше тялото ѝ, а трябваше да се изправи и да продължи, просто да продължи.

Знаеш, с мен можеш да говориш за смъртта, каза той, не се притеснявай, говори си спокойно, нали затова се виждаме, той не пушеше, но сега беше запалил една от нейните цигари и синкавият дим го обгръщаше и го правеше нереален, толкова нереален, че тя наистина можеше да му каже всичко.

Срещаша се от няколко месеца, при всяка възможност, най-често в кафенето до нейната работа, в късния следобед, когато на улицата припълзваше сянката на небето, смирена и топла, той не ползваше колата си и пристигаше с колело, макар да живееше в друг, не съвсем близък квартал, така можеше да прекара вечерта на чаша бяло вино, разрежено с малко газирана вода, само от вино ми се завива свят, усмихваше ѝ се той, и няма да чувам думите ти.

Тя си поръчваше голяма чаша кафе, без мляко, чисто, черно кафе, черният цвят ѝ помагаше да се съсредоточи, да намери удобно място за ръцете си и да започне да говори, винаги най-трудни ѝ бяха първите думи, дълго се колебаеше как да започне, после думите вече сами се

подреждаха в редица и сами напираха да освободят тялото ѝ, образуваха своеобразен парапет, тя се хващаше здраво и крачка след крачка, дума след дума навлизаше в болката, носена от мъртвото възмущение на спомените.

Говореше тя, той предимно слушаше. Беше си избрал ролята на слушател още тогава, когато ѝ се обади по телефона, научил за неговата внезапна смърт, поиска веднага да я види и щом се срещнаха, ѝ предложи да бъде неин слушател, понеже никой не искал да говори за смъртта, знаел това от собствен опит, преди година загубил жената, която обичал, и тогава разбрал, че любовта към мъртвия е непозволена любов и светът избягва говоренето за смъртта. Пак тогава ѝ разказа, че преживял кошмарна година и едва след дълго лутане открил, че може да говори за смъртта и пред случаен човек, по телевизията гледал разговор с една известна психотерапевтка, при която и до днес продължавал да ходи два пъти седмично, в сряда и петък, в обедната почивка, било съвсем близо до офиса му.

Днес незнайно защо си припомни казаното от него, че за смъртта можеш да говориш и пред случаен човек, погледна го, бялата му риза меко проблясваше под сянката на небето, ръката му беше прегърнала в шепа високата чаша с разрежено вино и тя за пръв път забеляза, че в дъното на погледа му се бяха утаили камъните на всички нейни думи.

ЦВЕТАТ НА РЕКАТА

В този час на деня, при слънчево време, реката придобиваше неочакван тютюнев цвят. Наситеното иначе черно се смесваше със слънчевите лъчи и пред погледа ѝ водата затрептяваше зеленикаво златиста, рядък цвят, щеше да каже нейната приятелка художничка, единствено природата можела да постига подобни цветове, човешката ръка винаги пренасищала багри-те, винаги привнасяла в боите и от мътилката на душата.

За нея не беше рядък цвят, беше любимият ѝ цвят. Приятелката щеше да ѝ се изсмее, ако ѝ кажеше, че това бе цветът на нейната любов, вече никой не говореше така, наистина щеше да прозвучи ужасно смешно, но точно такъв бе цветът на пуловера му, тогава, преди години, когато за пръв път го видя в една препълнена зала, запознаха ги някакви общи познати, цветът на меката вълна се сливаше с цвета на очите му, обля я тютюнева светлина, зави ѝ се свят, залитна, потърси място да седне, не намери свободно и си тръгна, замаяна от погледа му и от вълнение, което, когато се събуди на другата сутрин, вече се бе настанило в гърлото ѝ и тя дори се опита да каже нещо на глас, за да провери дали не е онемяла.

След няколко дни се срещнаха на улицата, той ѝ подаде ръка да заобиколи паркираната наред тротоара кола, септември беше по лятному топъл и беше праметнал тютюневия си пуловер върху раменете, предложи ѝ да се видят още същата вечер, щял да потърси празна улица за разходката им.

Сега тя седеше в кафенето край реката, наблюдаваше движението на спокойната вода и навярно за милионен

път си припомняше всяка подробност, свързана с него, лекарят ѝ каза, че това било болестно състояние, не можело човек да живее постоянно само в безвъзвратното минало, трябвало да се опита да живее в настоящето и тя се опитваше, правеше какво ли не, но нищо не се получаваше.

Внимаваше за всичко: как се облича, как ходи, как говори, как сяда, как движи ръцете си, как гледа другите, какво мисли за тях. Всъщност лекарят не знаеше тя какво мисли, не му казваше, макар че той искаше от нея тъкмо това, да му казва какво мисли. Но мислите ѝ бяха единственото, което имаше. Не искаше, а и не можеше да се раздели с тях. Както не можеше да се раздели и с пуловера му, с който той я заметна, когато го изпращаше на летището, защото тялото ѝ се беше сковало от някакъв странен студ и дори не успя да се усмихне.

За заминаването си той беше говорил през цялото време на любовта им, подготвяше се за него като за скок от трамплин с неизвестна височина, може би и затова редовно тренираше тялото си, беше сигурен, че след скока долу го очаква море и спокойствие, а той жадуваше спокойствие.

Тя никога не разбра какво точно разбираше той под спокойствие, не разбра и защо за нея няма място сред това безбрежно море, същевременно обичаше тази негова жажда и не се опита да го възпре дори на летището, само ѝ беше ужасно студено и едва успя да вдигне ръката си, когато той за последен път ѝ махна след паспортната проверка и се изгуби зад стъклената преграда.

Оттогава често я разтрисаше внезапен хлад, дори си купи специален топъл шал, за да се загръща с него и постоянно го носеше в голямата си чанта. Неговия пуловер прибра в един от шкафове в коридора и се опитваше да не мисли за него, но всяка сутрин, когато затваряше

входната врата, след нея като че ли се промъкваше и струйка тютюнев цвят.

Днес най-после беше решила да последва съвета на лекаря и да се раздели с пуловера. Изчакваше само слънцето да потъне зад високите сгради на хоризонта, водата на реката да възвърне обичайния си черен цвят и да се влее в нощта, щеше да се изкачи на моста с пуловера в ръка, да хвърли бърз поглед към дъното и за съжаление лекарят нямаше да може да види как пуловерът скача като от трамплин и се преобръща надолу. И как ръкавите му се разтварят в мрака и потрепват като крила.

ХВЪРЧАЩО ЛНСТЧЕ

Когато започнеш да си изброява наум какво най-много обичаше у него, неизменно, още след първите няколко неща и преди толкова много други, тя стигаше до почерка му. Често си мислеше, че той никога не би бил мъжът на живота ѝ, ако нямаше този почерк. И досега я пронизваше странен трепет и тъничък писец на писалка се забождаше право в сърцето ѝ, откриеше ли нещо написано от него на ръка, макар ръцете му също да бяха сред тези нейни особено любими, само негови неща, с дългите, силни пръсти, с меко заоблените леко издължени нокти, с тъмните венички и бледите жилки, които едва забележимо потрепваха при всяко движение и най-вече дланите му, светли и топли, с мирис на току-що изпрана възглавница, беше в състояние да заспи на секундата, заровеше ли лице в тях и обикновено така преживяваше всички техни дълги пътувания със самолет или влак – с лице в шепите му и спяща от щастие.

Той пишеше с лявата ръка и тези негови леко наклонени вляво, но отривисти, стройни, устремени нагоре букви наистина излъчваха загадъчна синева, сякаш погледът ѝ, четейки, потъваше дълбоко в небето, необичаен беше и начинът, по който той като войници строяваше букви и думи в многочислени, мастилени армии и те мирно и неуморно превземаха и изпълваха всеки празен лист, всеки попаднал пред очите му бележник, всяка нова тетрадка.

Най-много бяха тетрадките, големи и малки, на квадратчета, на редове или с чисто бели, мамещи с празнотата си страници, които с нетърпение чакаха да бъдат

запълнени с букви и думи, тя също чакаше с нетърпение накрая да вземе изписаната тетрадка в ръце, вече с подвити тук-таме краища на отделните листи, тетрадката ѝ приличаше на неумитото дете, вечер, малко преди да го сложат да спи, с размазани по лицето следи от деня, уморено от толкова много игри.

Често се опитваше да си представи как той като първокласник се учи да пише, чертичка след чертичка, кръгче след кръгче, как топи перото на писалката в стъклена малка мастилница и после чака буквата да изсъхне, да придобие този неповторим мастилен отблясък, да се изправи завършена в своята цялост и едва тогава гордо да я огледа от всички страни, да я обиколи отвсякъде с внимателен поглед, както момченцата доволно и гордо обхождат с очи издигнатата от тях кула от дървени кубчета, тази представа почти не ѝ се удаваше, имаше чувството, че той никога не се бе учил да пише, не бе полагал тези огромни, невероятни усилия, които полага всяко дете и които всеки възрастен после дори не си спомня, той се бе родил, можейки да пише, в това тя бе твърдо убедена.

Твърдо убедена бе и в магическата сила на написаните от него думи и когато едно лято тя задълго изгуби покой, изгуби и съня си, макар да прекарваше почти цялото денонощие, лежейки в леглото, за пръв път измъчвана от безсмислието на дните, които с лятно безразличие идваха и си отиваха като неканени гости, като случайно дошли чужденци, говорещи на неразбираем език, тя го помоли за помощ, помоли го да ѝ напише няколко думи на малко, хвърчащо листче, не искаше да знае какво, просто само няколко думи, написани от ръката му, с този негов магически почерк, който единствен можеше да ѝ върне смисъла и да ѝ донесе изцеление.

Той се съгласи, някак неохотно и после добави, че когато боледува душата, никой друг не може да ти помогне, сам трябва да си напишеш вълшебните думи и да се върнеш обратно в дните на делника, на отредения ти живот, но тя настоя и една ясна, прохладна юлска утрин те се отправиха в планината, през нощта беше сънувала, че трябва да скрие листчето под камък на слънчева горска поляна, още след събуждането си въодушевено му разказа как ще познае поляната и камъка от съня, не искаше да губи нито час, пожела да тръгнат веднага и не спря дори когато забеляза сянката, преминала по леко озадаченото му лице.

Не бяха ходили в планината заедно от години, отдавна вече беше забравила този болезнено свеж въздух на трева, дървета, ручей и скали, само след няколко крачки почувства странна, непозната умора и с примирение осъзна, че вече не е част от природата, че няма как да се върне обратно при нея, при него, при себе си, при предишната си душа и ѝ струваше невероятни усилия, наистина ѝ струваше невероятни усилия да продължи да го следва по горската пътека нагоре, крачките му бяха отмерени и решителни и нито за миг не се поколеба за посоката, сякаш той беше сънувал съня и той знаеше къде е поляната с камъка.

Тя никога не разбра защо той после още същата вечер си отиде завинаги, но и никога не му поиска обяснение, никога не му се разсърди, никога не изпита каквато и да било омраза към него и само веднъж, мислейки си отново и отново за магическия му почерк, тя изпита съжаление, че тогава не беше прочела написаните от ръката му думи върху хвърчащото листче, останало под камъка в планината.

ГОСТ, ДОШЪЛ ОТ ДРУГ ПРОСТОР

Гарванът, Едгар Алан По

На Теодора Димова

Никога в живота си като че ли не беше виждала гарван на живо. Върна се в спомените си, запрелиства всички изображения на птици, накацали в паметта ѝ, но гарван нямаше. А знаеше всичко за него. Представяше си го повече от жив. Целият черен, нищо друго, само черно до черно: птиче тяло, крака, глава, очи, клюн, никакъв друг цвят не прозираше измежду смолистите, непрогледни пера, дори във въздуха, размахал крила, облян от слънце и светлина, той оставаше черен и хвърляше черна сянка над белия свят.

Тя едва сега осъзнаваше, че знанията ѝ за тази черна, в мислите ѝ отвъдна птица, бяха предимно литературни, допълвани през годините от всякакъв друг вид изображения, но не и от самия живот.

Изобщо това с видовете птици в живота ѝ можеше да се окаже нещо изключително сложно и трудно за обяснение.

Спомняше си лястовиците, запълнили небето на детството ѝ, накацали една до друга като униформени ученички върху тънките жици на електрическите стълбове, които в малкия град, където израсна, сякаш маркираха границите на целия свят и изразът прелетни птици

я измъчваше по същия начин, както възторженият ѝ момичешки поглед болезнено се удряше в стената на близката планина.

Спомняше си щъркелите, бели и грациозни, с почти човешки крака, по двойки в гнезда високо някъде горе, с широко разперени като чадъри крила, прелитащи на ята над поле, зелено и трепкащо в маранята.

Спомняше си синигери, славеи, кукувици, косове, червеношийки, кълвачи, авлиги, населяващи градината на техния летен двор, понякога някои зърваше, подскачащи по тревата или накацали по дърветата, повечето оставаха скрити сред корони и клони, но не толкова пъстроцветните им пернати телца, колкото песните им откриваше в паметта си, като сега чуваше птицата в юлското утро, пееше чисто и всеотдайно, звуците се сипеа през отворения прозорец като лъчи, на раменете под нощницата си усещаше как ѝ израстват крила и тя беше избухнала в неудържим плач, когато баща ѝ каза: така красиво и предано могат да пеят само авлигите.

Спомняше си, наистина си спомняше и врабчетата, най-многобройни в живота ѝ, навсякъде през годините, малки и рошави, плашливи, стрелкащи се из въздуха или накацали по первази, асфалт и сред локви, големите градове също са пълни с врабчета, винаги се питаше кой им подхвърля трохи, къде приютяват крилца, възхищаваше се на тяхната предпазливост, на неизменното разстояние между тях и човека.

Всъщност тя едва сега осъзна, че никога не беше държала каквато и да било птица в ръцете си, само си беше представяла мекотата на техните гладки пера, не беше усещала биенето на птичите им сърца, не беше се вглеждала в птичите им очи – с една дума, никога не беше се сприятелявала с птица.

Това за приятелството с птица я върна в спомена ѝ при него. Бяха отишли на море, септември се разстилаше в нозете им като златна пяна, смесваше се с пяната на морето и ги обливаше с топлина и безбрежност, тя за пръв път от началото на любовта им утихна, успокои се, тялото ѝ се подчини, дланите ѝ престанаха да се изпотяват, цялата ѝ предишна трескавост и неистовост я напуснаха и тя се смири, откри, че чувството ѝ не биваше да я плаши, морето също беше безкрайно и бездънно.

Последния следобед от престоя им там беше завалял дъжд, студен и внезапен, лятото си беше отишло, прибраха се в хотела по-рано от обикновено, измокрени и премръзнали, късно вечерта тя вдигна температура, стана ѝ лошо, тялото ѝ гореше, виеше ѝ се свят, имаше усещането, че се дави в леглото като в море, постоянно се мъчеше да изплува, но не успяваше, дъното я притегляше с преплетени като въже водорасли, не искаше да я пусне и тогава той я взе на ръце и я прегърна, разказа ѝ, че така преди време бил спасил едно малко врабче, заключено между зелениясалите и хлъзгави плочи на кладенец, премръзнало, мокро, с наранено краче, обвинил го в носната си кърпа, стоплил го, подсушил перцата му, дал му трохички, то го гледало предано, свито на топчица в шепата му, после обаче полека-лека отърсило крилца, надигнало главичка, подскочило няколко пъти и най-неочаквано злобно просъскало, с огнен поглед, заприличало му на гарван.

След това беше замълчал. Беше държал в ръцете си малката птичка и я беше изгубил, раната му още кървеше, хладната му прегръдка попиваше топлината на болното ѝ тяло, някъде към полунощ тя усети, че оздравява, прииска ѝ се да се изправи, но остана да лежи в ръцете му и само скри крилата си под възглавницата.

КАК СПИРА ВРЕМЕТО

От както него вече го нямаше, тя никога през живота си не беше имала толкова много време. С изключение на часовете, които прекарваше в службата, остатъкът от денонощието ѝ се струваше безкраен. Вече не можеше както преди да разпределя времето на часове и минути, да записва старателно в бележника си всички срещи, задължения и задачи, безкрайната празнота не се поддаваше на никакво описание, на никакъв часовник, беше като леден отломък, запречил мислите ѝ напред и нито можеше да бъде преместен, нито заобиколен.

Времето беше спряло. Знаеше този израз, преди ѝ звучеше като приказка, представяше си колесница, изоставена на морския бряг, без кочияш, без коне, побягнали незнайно къде, впрягът лежи върху пясъка, вълните отмиват тъмните поводи и разпенената вода нахлува между металните спици на колелата и ги залива с ръжда.

С него времето никога не спираше. Усещаше го като свистене покрай ушите си, постоянно имаше чувството, че лети, безгрижна и лека, не ѝ тежеше нищо, двете изящни стрелки на стенния часовник в кухнята още от сутринта сякаш се включваха в бягане на 100 метра и денят завършваше за десети от секундата.

Единственият спокоен миг беше преди деня. На зазоряване, лице в лице, преди слънцето и преди всички, те пиеха кафе с преплетени от щастие пръсти, след съня отново бяха заедно и заедно гледаха през прозореца как градът набира сили да се отдели от прегръдката на планината.

Той постоянно повтаряше, времето е ненаситно, времето лети като хала, непрекъснато иска всичко, най-вече самите нас, няма как да избягаме, ще ни погълне, дори няма да заседнем като костича на гърлото му, поглъщало е цели светове, какво остава за теб и мен.

Не спираха да запълват времето.

Тя най-много обичаше играта на запълване на времето със стихове. Измислиха я случайно още когато се запознаха. Той или тя казваше първия стих, после другият следващия и така нататък. Последния стих на стихотворението произнасяха и двамата едновременно, дума след дума, шепнешком, като обща молитва, само тяхна и само към техния бог.

Беше ѝ трудно, невъзможно да си представи как времето ги поглъща, особено него, внушителната му фигура изпълваше до краен предел всяко пространство, често ѝ се струваше, че малкото им жилище ще се пръсне по шеговете на стените, винаги избухваше в неудържим смях при тази представа и дори сериозният му поглед не можеше да я удържи, стихотворенията извираха измежду кориците като от дъно на море и сякаш нищо никога нямаше да спре.

Сега времето наистина беше спряло.

Вече отникъде не извираха никакви стихове, морето се разстиляше пред погледа ѝ като лунна повърхност, не знаеше как се беше озовала тук, не беше излизала цяла вечност, спря да ходи и на работа, молитвите ѝ потъваха в пясъка без ответ, явно и техният бог се беше удавил, на брега лежаха захвърлени подгизнали книги, след толкова денонощия кафето в чашата ѝ беше хванало плесен, непрозрачна и мътна и тя напразно се опитваше да закопчее часовника на лявата си ръка, наскоро дори му сложи нова батерия и навярно той щеше да продължи да върви поне още година.

СТРЕЛЦИ ПО СТИХОВЕ

На поета Николай Кънчев

Днес най-после беше решила да отвори малкото чекмедже на бюрото му, отстрани вдясно, никогато преди не беше го отваряла, но сега вече него го нямаше, а трябваше непременно да открие тази негова снимка, предполагаше, че е там, нямаше къде другаде да бъде, там той си държеше точно такива неща, ето, сега ще протегне ръка, канеше се вече от няколко дни, но постоянно отлагаше, макар постоянно да седеше втреничила поглед в малката кръгла дръжка на чекмеджето, беше леко потъмняла от честото пипане, отдолу ръбчето ѝ изглеждаше дори вдлъбнато, явно се беше протрило, представи си как пръстите му обгръщат светлото дървено колелце и при тази представа болката отново се появи, винаги се появяваше, когато си спомнеше за някаква част от тялото му, пронизваше я цялата, от глава до пети, и после се спираше някъде и не искаше да си тръгне, сега спря в ръката ѝ и ръката ѝ се вдърви, беше ѝ невъзможно да я протегне, но днес тя най-после трябваше да отвори това негово чекмедже, не можеше повече да отлага.

Вдървената ѝ ръка с усилие придърпа чекмеджето навън, вътре имаше какво ли не, нахвърляни листчета, бележници, карта за библиотека, кутийка с цветни кламери, пластмасов стар химикал и наистина снимки, пожълтели снимки от детството и младостта му, тя лекичко измъкна една и изведнъж отдолу нещо изтрополи и се търкулна напред, видя сивкав, метален куршум, ръката и сърцето ѝ спряха, спря и дъхът ѝ и тя залитна встра-

ни, но облегалката на стола я задържа, не знаеше, че той го бе запазил, ужасът от изстрела изскочи от паметта ѝ, оживя, надвеси се над нея и тя затвори очи.

Тогава му се бе обадила от уличния телефон просто така, да го чуе, беше вече на път за вкъщи и скоро щеше да бъде при него, но неизвестно защо ѝ се бе приискало да чуе гласа му веднага.

Обичаше гласа му, обичаше да си представя как при позвъняването той става от бюрото в малката стая, отива в коридора и вдига слушалката на стария телефонен апарат, поставен върху етажерката с книги, „Да, моля!“, казваше той, а тя казваше името му, после и своето, винаги казваше името си, той го повтаряше, сякаш го чуваше за пръв път и чак тогава се разсмиваше, високо и радостно, обичаше този негов висок и радостен смях.

Сега обаче отсреща бе прозвучал друг, чужд сякаш глас, приглушен и несигурен, беше се случило нещо, почувства го на мига, разпозна ужаса по гласа му, усети как от слушалката до ухото ѝ припълзява смъртна заплаха и как телефонният кабел я стяга за гърлото, по челото ѝ избиха капки студена пот от страх, страх за него, разтрепера се, ръката ѝ дори не успя да закачи обратно слушалката, с трясък излетя от кабината и се втурна с всички сили към къщи.

Не можеше да спре да милва лицето му, нищо ти няма, слава Богу, нищо ти няма, нищо ти няма, всичко ще бъде добре, жив си, аз съм при теб, гласът ѝ трепереше и тя се опитваше да не плаче, но сълзите ѝ не спираха, намокриха и неговото лице, не бива да плачеш, каза той, моля те, не плачи, нали знаеш, че не издържам, когато ти плачеш, нищо ми няма, успокой се, нищо ми няма, нищо ми няма.

Куршумът, изстрелян най-вероятно от капандурата на отсрещната, оттатък вътрешния двор сграда, която единствено гледаше към тяхната квартира на последния етаж, беше преминал през отворения прозорец на стаята и се беше забил точно в средата на стъклото в горната част на иначе дървената врата, беше дебело, плътно стъкло, от онези матови, с вплетени вътре метални нишки стъкла, каквито има в старите софийски кооперации, куршумът не беше успял да го пробие, но беше оставил да зее широка вдлъбнатина и стъклото около нея беше разцъфнало в кръг, така, както когато хвърлиш камък в спокойна вода.

В същия този момент той стоял пред отворения прозорец, с поглед, вгледан в двора и в отсрещната сграда, но само миг преди да влезе куршумът, се навел да вземе някакъв паднал лист до бюрото, именно в този миг чул нещо да просвистява над него, чул и трясък и видял стъклото да се разпуква – като цвете, каза ѝ той, като стъклено цвете и ѝ се усмихна невинно като дете, когато по-късно тя го помоли да ѝ разкаже какво точно се бе случило.

А те просто бяха стреляли срещу него.

Бяха стреляли срещу стиховете му.

Сега този сивкав и метален куршум, който после все пак го застигна, сякаш не бе преставал да лети през цялото време, сякаш през цялото време бе изчаквал мига той отново да изправи глава на прозореца, тъмнееше между пръстите на вдървената ѝ ръка, убиваше ѝ, трябваше да направи нещо с него, прииска ѝ се да го изстреля обратно, да го върне обратно на притежателя му, но не знаеше на кого точно, те бяха толкова много, тези тайни и явни стрелци, тя безпогрешно ги разпознаваше, най-вече по очите, и познатите ѝ озадачени често я чуваха да казва:

– Виж му очите на този! Има очи на стрелец по стихове!

СЪН

Авамата лежим в голямо, широко до безкрая легло. Въпреки това, както обикновено, съм се преместила изцяло в твоята половина и плътно съм се прилепила до теб, свряла съм глава под ръката ти, лицето ми е потънало в топлата вдлъбнатина и внимавам единствено свободно да вдишвам миризмата на тялото ти, не спирам да вдишвам, само от време на време извърщам лице и потърквам нос по мекия плат на ръкава, на гърдите ти горнището на пижамата се е събрало на топка, под мен лявата ми ръка е изтръпнала, но това сега няма значение, пръстите на дясната ми ръка се плъзгат по кожата ти надолу и леглото започва да се върти в кръг.

Всъщност се намираме в кръгла стая, на върха на някаква кула, цялата остъклена, куполът също е от стъкло и през него се вижда небето, прилича на небе в полунощ, звездите вече са започнали да се изморяват, долу обаче градът блести, блести и реката, която опасва цялата гледка и сякаш тече под краката ни, ще ми се да се разходим по поречието на Струма, казваш ти, аз се мъча да си представя къде беше Струма и колко е далече от нас, как се стига дотам, мисля си, що за странно желание да избягаме

и в същия миг усещам,
че наистина бягам.

Толкова ме е страх от тъмната улица, че спирам още в началото. Срещу мен от дъното се задава куче, не, не е

куче, нещо по-голямо, сякаш е вълк, но и вълк не е, още по-голямо, по-скоро бивол, но не пристъпва тромаво, както пристъпват биволите, а тича насреща ми в тръс, вече е съвсем близо, нещо средно между носорог и крокодил, дяволско създание, очите му светят, а тялото му е покрито с люспи като от камък, толкова ме е страх, случайно намирам някакъв клон, паднал на улицата и го хвърлям, право в очите му, които ме гледат и о, чудо, то страхливо побягва встрани, виждам го как се шмугва в градината вдясно от пътя, изчаквам и последната люспа от опашката му да се скрие в гъстака и завивам наляво.

Озовавам се на брега на река, широка и мътна, затлачена до краен предел, която влачи дървета, дънери, храсти, сякаш влачи цели гори, изтръгнати от близкото минало, реката прелива отвсякъде, бясна и мръсна, без милост обръща коритото,
 черна пяна залива краката ми,
 сама съм,
 това не е Струма.

ВЕЧЕРТА НАДВА ВСЕКИ ДЕН

Къде съм?

Въпросът я разлюля още преди да отвори очи, замаяното ѝ съзнание колебливо затрептя на границата между съня и събуждането, после люлеенето утихна, светът възстанови равновесието си и ѝ бяха достатъчни само няколко мига, за да си отговори, въпреки това отговорът сякаш с нож си проправи път през усещането за топлина и уют и безжалостно разсече утринното спокойствие.

Изпита същата скованост, както и на заспиване, трябваше да обмисли още веднъж всичко, от начало до край, трябваше да вземе най-после решение, не оставаше никакво време, през прозорците нахлуваше парещата светлина на лятното слънце, явно денят беше започнал и тя си помисли, че той вече я очаква в голямата светла кухня, подредил масата за закуска, както я очакваше всяка сутрин, откакто беше пристигнала при него.

Това „при него“ означаваше следното: в продължение на три месеца след случайното им запознанство, което и двамата ги сбра и помете като вихрушка, макар накрая да ги раздели и запокити в отдалечени на хиляди километри страни, той всеки ден с непреклонен глас я умоляваше по телефона и всяка вечер в кратките имейли ѝ повтаряше с решителни думи, че тя трябвало да отиде при него през лятото, имал къща в планината, трябвало да поживее при него, без да се чувства обвързана или задължена с когото или с каквото и да било, просто да бъде известно време при него, той имал нужда от нея или, както се бе изразил, имал нужда от неотстъпното ѝ присъствие.

Тя не можеше да си обясни докрай защо всъщност последваностояването му и когато се опитваше да открие причината, като че ли изразът „неотстъпно присъствие“ беше решаващ за тръгването ѝ, дори на летището, малко преди да се качи в самолета, отново си повтори наум двете думи като заклинание и после те по време на целия полет изникваха в съзнанието ѝ, придобили образа на изправена в гръб жена, неподвижно взряна напред през стъклото на прозореца и там напред гори огън, огън в градината, някъде беше виждала такава картина и тъкмо неподвижният гръб на нарисованата жена беше за нея нещо като неотстъпно присъствие.

Когато пристигна при него, той я настани в съседната на дома му ловна вила, от прозореца в дневната тя спокойно можеше да наблюдава страничния вход към просторната кухня на къщата му и когато сутрин видеше тежката външна врата да се отваря широко навън, знаеше, че той ѝ протяга ръка – за закуска, за обед, за вечеря, за разходка, за разговор, за целия ден, за нощта.

Тя обаче имаше нужда от време и предпочиташе да прекарва сутрините и повечето часове на деня сама, беше отвикнала да закусва, изобщо не обичаше да яде денем, пиеше само кафе, слагаше на котлона кафеарката за еспreso и после, осъзнавайки своята неподготвеност да отиде веднага при него, с някаква гузна наслада отпиваше горещите и ароматни глътки от нежната порцеланова чашка със зеления кант, през тези мигове на отдалеченост не ѝ се налагаше да решава каквото и да било, през прозореца на светлата кухня отсреща можеше да следи силуета му и това наистина ѝ доставяше неподозирана радост, ето, той седи на масата, после става – погледът ѝ проследяваше главата му с искрящо бяла къса коса как се стрелка из стаята като подхванато от вятър глухарче, как отива до телефона, но ръката му не вдига слушалката

и как той веднага се връща назад, осъзнал навярно, че няма нужда да ѝ звъни, защото тя вече е тук.

От това разстояние между двете къщи, разделени от равната, прясно окосена морава, тя не можеше да наблюдава единствено неговото изражение на очакване, а много ѝ се искаше да го види тъкмо в този момент, въпреки това нито за миг не се усъмни в откритото му широко лице и в неговия спокоен поглед, такъв го сварваше вечер, когато тя най-после прекрачваше прага на къщата му и седнаше срещу него на масата, той се усмихваше, насни събира мракът, бяха винаги думите, които изричаше, сърца сме на мрака, добре е, че вечерта идва всеки ден.

Седнали един срещу друг, те прекарваха дългите вечери предимно мълком, откъслечни изречения, отделни думи, да или не, искаш или не искаш, в целебната тишина се прокрадваха различни прошумолявания, движения, от време на време между пръстите на един от двамата се приплъзгваше чаша с вино или ръката му ѝ подаваше филийка хляб, дълбоко в себе си тя за пръв път от много време насам изпитваше сигурност, можеше да се довери на нощта, на мълчанието, не трябваше непременно да говори, можеше просто да седи и да усеща наистина неотстъпното му присъствие.

Днес тя щеше да си замине, времето беше изтекло, куфарът ѝ стоеше готов до вратата, вече се беше облякла за път, преди това беше пила набързо кафе от нежната чашка със зеления кант и сега чакаше на прозореца да се отвори голямата входна врата отсреща.

Помисли си, че няма как да наблюдава изражението на лицето му, когато той види изправената жена, неподвижно взряна напред през стъклото на прозореца и там напред гори огън.

Не я разлюля никакъв въпрос.

Знаеше къде е.

ЛЮБОВТА Е ОБЪРКВАЩА

Опита се да стане, успя, така и не разбра как всъщност падна, явно се спъна, слизайки от таксито, колата беше по-висока от обичайното, някакъв миниван, още при спирането на таксито с ръка ѝ направи впечатление, че тази кола е различна, задната ѝ врата се отваряше с приплъзване, наложи се да дръпне доста силно, за да се качи, трудно отвори и когато таксито спря пред входа, вторият вход вдясно, каза тя и се зарадва, че е пристигнала, плати, прибра портмонето, извади ключа, сложи чантата си на рамото, но слизайки, сякаш понечи да стъпи още във въздуха, не усети твърд под краката си, обърка се, полетя напред и първи земята достигнаха колената ѝ, чак след това ръцете и цялото ѝ тяло, озова се легнала успоредно на колата и главата ѝ последна опря асфалта в близост до предната гума, асфалтът беше мокър и кален, тъмна, рядка, студена кал, почувства я дори върху устните си и веднага се опита да стане, успя.

Все още държеше ключа в дясната си ръка, ръката ѝ също беше изцапана и ключът неприятно лепнеше по пръстите ѝ, няма ми нищо, каза тя с несигурен глас на шофьора на таксито, който междувременно беше слязъл от колата и се опитваше да ѝ помогне, нищо ми няма, повтори тя, аз съм си виновна, просто нещо се обърках, мога да вървя, всичко е наред, довиждане, благодаря, и тя с колебливи стъпки се отправи към входната врата, действително можеше да върви.

Отключи неочаквано лесно, изкачи стълбището до асансьора и го извика, колената я боляха, остра, пронизваща болка, но се зарадва, когато влезе в кабината и

натисна копчето за петия етаж, асансьорът потегли и тя облекчено въздъхна, оставаше още съвсем малко и щеше да си бъде вкъщи, а там всичко щеше да се оправи, усети, че страхът, обзел я при падането, като шал се свлече от раменете ѝ, болката също щеше да си отиде, стига да си влезеше у дома и да затвореше вратата, искаше да остане сама.

С такава неподозирана сила и енергия се хвърли да почиства в банята дрехите, ботушите и чантата от калта, че когато накрая съблече всичко от себе си и застана под душа, за да измие и последните мръсни следи от това унизително падане, тя с ужас видя голите си колена, разкъравени, посинели, подути до неузнаваемост, гледката нямаше нищо общо с нейните иначе сравнително слаби крака, които тя грижливо търкаше при всяко къпане, сега не посмя дори да ги докосне, само ги обливаше с горещата вода и се надяваше мръсното да изчезне, винаги, когато се къпеше, мечтаеше да е като водата, прозрачна от глава до пети, но сега си помисли, че тялото за пръв път ѝ тежи, че няма как да бъдеш прозрачен, след като по теб е полепнала не само кал, но и целият този ужасен ден, денят ѝ действително беше ужасен.

В ранния следобед, тъкмо пресичаше Витошка, за да мине на другия тротоар, го видя да върви срещу нея, беше той, нямаше никакво съмнение, не можеше да го сбърка, нищо, че не беше го виждала близо двацет години, явно си беше дошъл от онази далечна страна, където тогава мечтаеше да замине и замина, вървеше на среща ѝ все така слаб и висок, както тогава, така и сега, главата му стърчеше над главите на останалите минаващи и беше вперил светлия си поглед право в нея, погледът му също не беше се променил, гледаше я така, сякаш я осветяваше отвътре и тя си спомни мига, когато за пръв път го видя, всъщност когато за пръв път срещна погле-

да му, слизаше надолу по стълбите след някакъв концерт и бързаше да си проправи път сред навалищата, оказа се мъжът пред нея, когото бе настъпила в бързината, беше извърнал глава назад и я гледаше с този негов светъл поглед, тогава за пръв път тя се обърка, дори не успя да се извини, само протегна ръка, за да се хване за парапета, днес също се обърка, но нямаше за какво да се хване на-сред улицата и затова не биваше да спира, мина край него, той продължаваше да я гледа, а тя продължи да върви и спря чак когато чу зад гърба ѝ да прозвънява трамвай.

Сега горещата вода, струяща от душа, обливаше раненото ѝ тяло и тя се мъчеше да не си спомня, но нямаше как да забрави, когато двамата се къпеха заедно под импровизирания душ в малката му вила в планината, със студена планинска вода, телата им излъчваха такава топлина, че от тях излизаше пара и той дори я освободи от прегръдката си, за да не се подпалят, да лумнат като факли и да се изпепелят от този вътрешен огън, никой не знае, че сме тук, смееше се той, а като изгорим, няма да оставим и следа, няма да могат да ни открият, по-добре известно време да не се докосваме.

Днес, когато го видя, си помисли, че не е възможно толкова дълго време да не е докосвала лицето му, ръцете му, малката вдлъбнатина на гърба му горе, каза си, водата ще отмие всичко и усили душа до краен предел – въпреки врялата струя тялото ѝ зиморничаво трепереше, от кожата ѝ не извираше никакъв огън и тя не знаеше кое е по-болезнено – дали разранените ѝ до кръв колена или настойчивата светлина на погледа му, която действително беше объркваща.

ЛУНАТИЧКА

Тази вечер тя не можеше да заспи. Вече беше минало доста време, откакто лежеше в леглото и очакваше всеки момент сънят да се появи. Почти винаги заспиваше веднага и с радост. С такава лекота се отделяше от деня, от всички и всичко, че понякога дори се плашеше от тази своя готовност за мигновено напускане на света.

Днес обаче сънят не идваше и тъкмо когато тя започна да се колебае дали да запали лампата и да потърси някоя книга, се сети за пълнолунието.

Пълнолунието постоянно я изненадваше, макар с годините да бе приела безсънието през тези няколко нощи като част от нещата в живота, които нарушават навиките ни, но същевременно ни позволяват да преживеем и друго, необичайно състояние на тялото и душата.

Спомни си как за пръв път откри, че пълната луна не ѝ дава да заспи. Малко е да се каже, че беше уплашена. Лежеше в чуждо легло наред един чужд град и сънят не искаше да се появи. Докато не усети, че в мрака някой я наблюдава. И тъй като нямаше никого в стаята, тя погледна през прозореца и я съзря – огромната, червена като рана луна.

Усети се привлечена толкова силно от нея, че потръпна. Не можеше да откъсне очи от пронизващото горящо кълбо там, горе, на небето, където обикновено всичко изглеждаше толкова далечно, че не излъчваше никаква заплаха.

И тогава тя разбра, че така ще е винаги занапред – има ли пълнолуние, ще трябва да свикне с нощта и безсънието.

После, с годините, по-скоро интуитивно, реши – вместо да се плаши, да се опита да се сприятели с луната и с прогледния мрак – за разлика от непрогледните нощи, за които бе чела, но никога не бе преживявала.

Така беше и сега.

Стана от леглото и мракът, който не само беше прогледен, но и тази нощ странно проблясваше, ѝ позволи да стигне до кухнята. Реши да си направи чай и излезе на остъкления балкон, за да включи печката.

За кой ли път, макар да мислеше, че отдавна е надмогнала уплахата, отново се сепна до смърт. Червената като рана луна там горе гореше с поглед всичко под себе си.

Потрепера, преодоля обаче страха и вдигна очи. Луната наистина я наблюдаваше. Бе слязла толкова ниско, че ѝ се прииска да я погали. Да успокои с длан лумналото лунно лице.

Нали вече бяха приятелки?

А и в последно време започна да си мисли, че луната, толкова самотна там, горе, е тъжна също както и тя тук, долу, на земята.

Вчера чу гласа му за последен път. А гласът му беше всичко за нея.

Те не се виждаха – те се чуваха.

От самото начало, от времето, когато се запознах и когато се разбра, че ще е невъзможно да се виждат.

Той живееше в друг град, имаше друга жена още от младостта си, имаше дъщеря, която обичаше над всичко, и важна работа, която не можеше или не искаше да напусне.

Всичко това щеше да има огромно значение и цялата тази история щеше да приключи със самото запознанство в онзи декемврийски дъждовен ден в старото и

уютно кафене в центъра на града, ако и двамата не бяха почувствали, че са родени един за друг.

Дотогава тя не знаеше, че това всъщност се разбира мигновено.

Мокрите му от дъжда пръсти неволно докоснаха нейните – беше посегнал да приближи към ръката ѝ чашата с димящ чай.

Усещането за топлата му кожа ѝ остана завинаги. И винаги после, когато се ръкуваше с някого или докосваше нечий пръсти, не спираше да се учудва колко различна може да бъде човешката ръка.

Той ѝ се обаждаше всяка вечер. Нямаха определен час, защото и двамата се прибираха по различно време вкъщи.

Но когато той звънеше, винаги разпознаваше телефонния звън – този телефонен звън никога не я стряскаше.

Гласът му звучеше като спасение, колкото и да не искаше да влага подобна съдбовност в един-единствен мъжки глас.

Но наистина я спасяваше – от всички други мъже, от техните груби и непохватни пръсти, от ръждясалите им от неистини гласове.

Спасяваше я от пълнолунието.

Тази нощ обаче нямаше да я спаси.

Вчера чу гласа му за последен път.

Когато телефонът иззвъня, тя за пръв път не позна, че е той.

Гласът отсреща беше чужд – несигурен, колеблив, бягащ, чезнещ, глъхнещ, ръждясал.

Нямаше и следа от спасение.

Сега тя стоеше на балкона сама.

Сама и тъжна като луната.

Отново ѝ се прииска да погали лумналото лунно лице.

Каква ли е кожата на луната?

Притесняваше се единствено, че след нея балконският прозорец щеше да остане широко отворен. В този квартал на града вятърът с такава сила чупеше всичко по пътя си, че заличаваше всяка следа.

„Не вей, ветре, не вей, не ми глас отнасяй...“